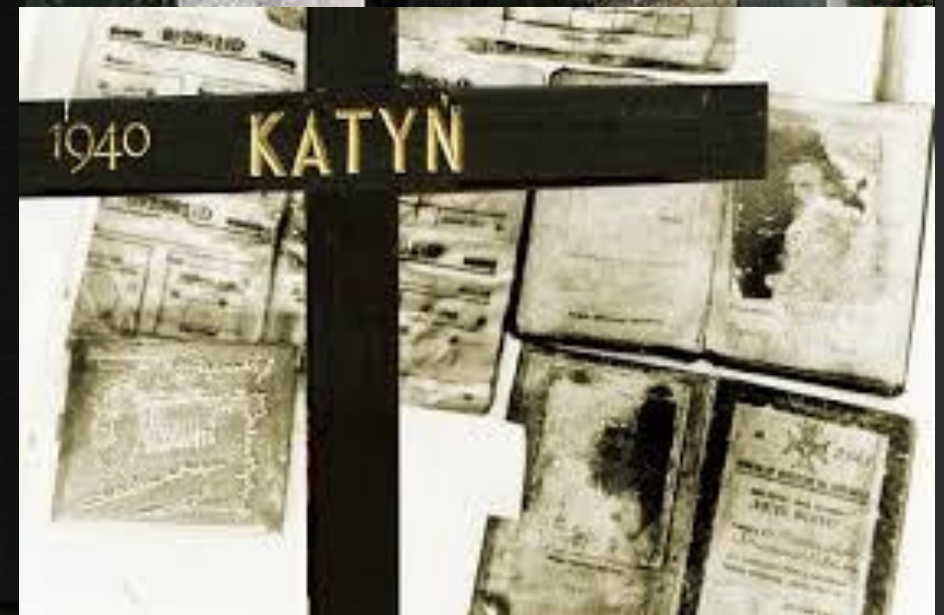
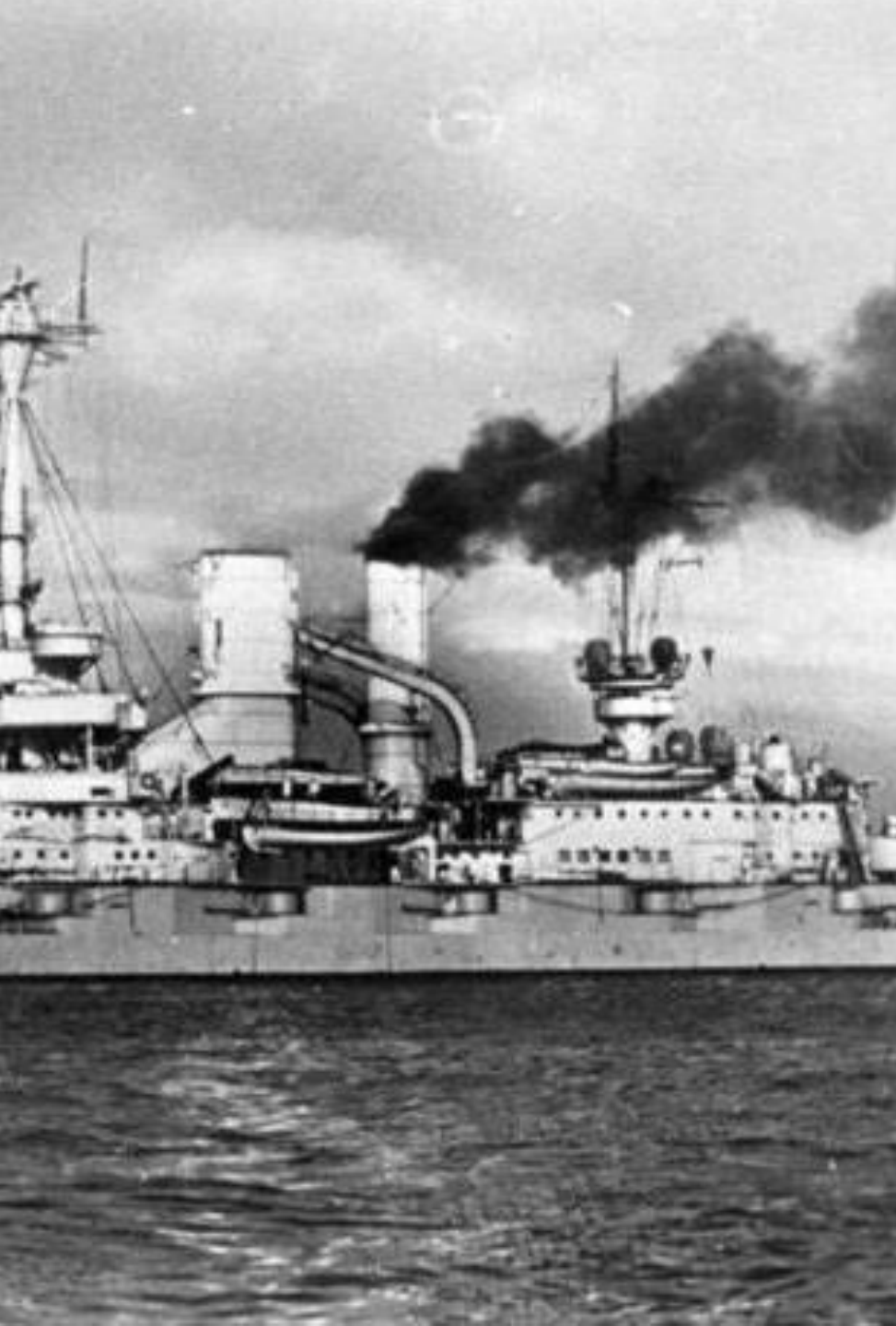

ZBRODNIA KATYŃSKA

ZBRODNIA PRZECIWKO LUDZKOŚCI 1940r

POCZĄTEK WOJNY

Pierwotnie wojska III Rzeszy miały zaatakować Polskę już 26 sierpnia 1939 roku, lecz Hitler w ostatniej chwili wstrzymał wydane przez siebie rozkaz. Opóźnienie to było spowodowane między innymi zawarciem 25 sierpnia sojuszu polsko brytyjskiego oraz informacją od Mussoliniego, że Włochy nie przystąpią do wojny przeciw Polsce. W ostatnim tygodniu pokoju dyplomacja niemiecka czyniła wysiłki zmierzające do izolacji Polski. Propaganda III Rzeszy informowała także o rzekomym prześladowaniu Niemców Polsce. Punktem kulminacyjnym przygotowań do wojny był upozorowane napad na radiostację w Gliwicach. 31 sierpnia grupa funkcjonariuszy niemieckiej służby bezpieczeństwa przebrana w polskie mundury zdobyła budynek rozgłośni i wygłosiła przemówienie nawołujące do wybuchu powstania anty niemieckiego, któremu udzieli wsparcia Wojsko Polskie. Wydarzenie to przeszło do historii jako tak zwana prowokacja gliwicka i stało się pretekstem dla Hitlera do rozpoczęcia działań wojennych.

- Nocą z **16 na 17 Września** ambasador Polski w ZSRR został wezwany do Ludowego Komisariatu Spraw Zagranicznych. Przewodniczący tego resortu Wiaczesław Mołotow oświadczył, że w wyniku agresji niemieckiej państwo polskie przestało istnieć, w efekcie czego ZSRR jest zmuszone wkroczyć na terytorium Polski i wziąć „pod opiekę życie i dobra ludności zachodniej Ukrainy i Białorusi”. Pretekst ten posłużył Stalinowi do realizacji części wcześniej założonego planu rozbioru Polski, uzgodnionego z ministrem spraw zagranicznych III Rzeszy Joachimem von Ribbentropem 23 sierpnia w Moskwie. Polski dyplomata odmówił przyjęcia noty od władz ZSRR, jednak jego opór nie miał w tej sytuacji żadnego znaczenia. W tym samym czasie Armia Czerwona wkroczyła na kresy wschodnie i zajęła obszar aż po wschodnią Lubelszczyznę. Agresja sowiecka zaskoczyła polskie władze cywilne i wojskowe. Naczelnny Wódz wojsk polskich wydał dystrykty we nakazującą powstrzymanie się od walk Sowieci, chyba że będą próbowali rozbijać oddziały polskie. Decyzja ta oraz brak oficjalnego określenia ZSRR jako agresora okazała się dużym błędem politycznym. Na Kresach Wschodnich stacjonowało wówczas jeszcze wiele wojsk, które były w stanie stawić opór nieprzyjacielowi. Jednak wobec braku stanowczych rozkazów kolejne miasta poddawano bez walki.

POCZĄTEK OKUPACJI

- **Polityka okupacyjna III Rzeszy**
- *Hitler prowadził politykę rasistowską. Był przekonany o rzekomej wyższości Germanów nad innymi grupami etnicznymi. Słowian, Żydów i Romanów uznawał za nie w pełni wartościowych podludzi, którzy mieli być eksterminowani lub zmuszeni do niewolniczej pracy na rzecz Germanów. Ci ostatni według nazistowskiej ideologii, nie byli zobowiązani do przestrzegania jakichkolwiek norm etycznych wobec podludzi.
- *Mieszkańcy Europy Zachodniej według Hitlera, mieli stać się częścią powojennego świata. Część z nich na przykład Duńczyków i Norwegów uważano za narody "Aryjskie". Okupacja ich ziem miała mieć charakter jedynie tymczasowy i prewencyjny.
- *Podbite narody traktowano w zależności od stopnia ich przydatności dla III Rzeszy. Postawy społeczeństw wobec okupanta
- *Kolaboracja- współpraca z okupantem w celu odniesienia korzyści. Z Niemcami była dość częsta nie tylko w państwach zachodnich, których część ludności akceptowała nową sytuację. Występowała ona także wśród niektórych narodów słowiańskich: Ukraińcy, Chorwaci, Słowacy oraz w państwach nadbałtyckich. Podejmowano różne formy współpracy z okupantem, m.in. wojskową, polityczną, gospodarczą, ideologiczną, kulturalną.

- *Ruch oporu istniał niemal w każdym okupowanym państwie, jednak różnił się on zasięgiem i rozmiarami. Walka podziemna na największą skalę była zorganizowana w Polsce oraz Jugosławii. Działalność partyzancka była także silna w Rosji, Ukrainie i Białorusi.
- *Ruch oporu przybierał różne formy- od walki partyzanckiej poprzez działalność wywiadowczą, sabotaż, dywersję, opór cywilny- wydawanie prasy podziemnej, kolportaż informacji. Podział ziem polskich *Podział ziem polskich między III Rzeszą ZSRR został ustalony w pakcie Ribbentrop-Mołotow. Szybkie postępy armii niemieckiej, która dotarła dalej niż wcześniej zakładano, wymusiły na obydwu stronach korektę poprzednich ustawień.
- * **28 września 1939** roku w czasie gdy jeszcze trwały walki z ostatnimi oddziałami polskimi, został zawarty niemiecko-radziecki traktat o granicach i przyjaźni. Zmieniono w nim przebieg granicy pomiędzy sygnatariuszami- w miejsce planowanej wcześniej granicy na linii San- Wisła-Narew-Pisa wyznaczono nową na linii rzek San-Bug-Narew-Pisa.
- *W **październiku 1939 roku** ZSRR przekazał Wileńszczyznę Litwie uczynił to w celach propagandowych, ponieważ Stalin planował aneksję państw bałtyckich. * Północną część Orawy i Spiszu w listopadzie 1939r. Niemcy przekazali Słowakom.

UKŁAD SIKORSKI – MAJSKI I JAGO NASTĘPSTWA

- Układ Sikorski- Majski i jego następstwa. Układ Sikorski- Majski podpisano **trzydziestego lipca 1941 roku**. Układ przywracał stosunki demokratyczne i zapowiadał wzajemne udzielanie sobie wszelkiej pomocy w wojnie z Niemcami. ZSRR zobowiązał się, że udzieli amnestii polakom na terytorium radzieckim. W ZSRR miała powstać armia. Kwestie tę regulowała umowa wojskowa z czternastego sierpnia 1941 roku. Ustalono w niej, że zostaną sformowane dywizje piechoty spośród tysięcy polskich jeńców. Dowódca armii został Władysław Anders. Rosjanie przekazali listę 1650 żołnierzy i oficerów z obozów jenieckich a strona polska wielokrotnie większą listę. Ogłoszono nabór do wojska. Przybywały tysiące ochotników do punktów rekrutacyjnych. Polska 5 dywizja Piechoty osiągnęła gotowość bojową. Wtedy Stalin zażądał wysłania jej na front, czemu sprzeciwiło się polskie dowództwo. Stalin ograniczył stan osobowy armii Andersa do 44 tysięcy. Na prośbę Churchilla, Stalin zgodził się na wyjście armii Andersa z ZSRR. Latem 1943 roku polskie siły zbrojne składały się z pierwszego Korpusu Polskiego, a także drugiego i trzeciego. Rosjanie wygrali bitwę stalingradzką. W 1943 roku polscy komuniści utworzyli Związek Patriotów Polskich (ZPP), który polecił pułkownikowi Zygmuntowi Berlingowi sformować pierwszą Dywizję imienia Tadeusza Kościuszki. W październiku dywizja wzięła udział w walkach pod Lenino, ponosząc straty.

- **Wiosną 1943 roku** stosunki polsko- radzieckie uległy zaostrzeniu. **Trzynastego kwietnia 1943 roku** Radio III Rzeszy poinformowało, że w Katyniu koło Smoleńska oddziały niemieckie natrafiły na zbiorowe mogiły oficerów polskich. Moskwa uznała komunikat Niemiecki za prowokację. Rząd polski **16 kwietnia** zwrócił się do Międzynarodowego Czerwonego Krzyża o wyjaśnienie sprawy. Niemcy też złożyli podobny wniosek. Stalin wykorzystał te zbieżność w swojej propagandzie. Oskarżył rząd Rzeczypospolitej Polskiej o współpracę z Berlinem i **25 kwietnia 1943 roku** zerwał stosunki dyplomatyczne z polską. Brytyjski i amerykański sojusznik rozważali rekonstrukcję polskiego rządu. **W 1990 roku** władze ZSRR przyznały się do egzekucji na polskich jeńcach w **kwietniu i maju 1940 roku**. Zerwanie stosunków polsko- radzieckich zaostrzyło opozycje wobec rządu. Toczyła się ona wokół Andersa na Bliskim Wschodzie. Tam udał się Sikorski. W drodze powrotnej **4 lipca 1943 roku** zginął w katastrofie lotniczej w Gibraltarze , w niewyjaśnionych okolicznościach. Prezydent Raczkiewicz powołał na urząd premiera Stanisława Mikołajczyka a Naczelnym Wodzem został generał Kazimierz Sosnowski. W ostatniej fazie wojny (**1944-1945**) Polacy walczyli na wszystkich frontach.

KAMPANIA WRZEŚNIOWA

Kampania wrześniowa lub wojna obronna Polski to określenie pierwszego etapu II wojny światowej, polegającego na obronie terytorium Polski przed wojskami niemieckiej III Rzeszy i ZSRR. Była to pierwsza kampania II wojny światowej, zakończona klęską wojsk polskich, trwająca od 1 września 1939 do 5 października 1939r.

1 WRZEŚNIA 1939

*4:45 bez wypowiedzenia wojny wojska niemieckie zgodnie z planem Fall Weiss uderzyły na Polskę na całej długości polsko-niemieckiej granicy oraz terytorium Słowacji.

*Pierwszym polskim miastem, na które spadły niemieckie bomby był Wieluń o 4:40 rozpoczął się niemiecki nalot dywanowy.

*4:45 niemiecki pancernik szkolny Schleswig-Holstein rozpoczął ostrzeliwanie Polskiej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte.

* walki o budynek Poczty Polskiej w Gdańsku, trwająca od rana do wieczora, przegrana Polski

* bitwa pod Mławą, trwała od 1 do 3 września 1939r, przegrana Polski

* bitwa pod Mokrą, zwycięstwo Polski

- **3 WRZEŚNIA 1939** * Luftwaffe zatopila dwa okręty polskie, zatonał stawiacz min-ORP Gryf i kontenerowiec- ORP Wicher
- **6 WRZEŚNIA 1939** * wojska niemieckie zajęły Kraków * walki o Wzinę trwały od 6 do 10 września. Punkt oporu w okolicach Wziny jest nazywany "Polskimi Termopilami"
- **7 WRZEŚNIA 1939** * poddaje się placówka Westerplatte * Rząd RP i Naczelny Wódz opuścił Warszawę
- **9 WRZEŚNIA 1939** * bitwa nad Bzurą
- **17 WRZEŚNIA 1939** * wejście wojsk radzieckich na terytorium Polski * I bitwa pod Tomaszowem Lubelskim, trwająca do 20 września * 17/18 września Rząd RP opuszcza terytorium Polski
- **18 WRZEŚNIA 1939** * internowanie władz Polskich w Rumunii
- **20 WRZEŚNIA 1939** * koniec bitwy nad Bzurą, rozpoczęcie obrony Grodna przed Armią Czerwoną
- **28 WRZEŚNIA 1939** * kapitulacja Warszawy * podpisanie w Moskwie niemiecko-radzieckiego układu granicznego
- **29 WRZEŚNIA 1939** * załoga twierdzy w Modlinie składa broń
- **2 PAŹDZIERNIKA** * kapitulacja garnizonu na Półwyspie Helskim
- **5 PAŹDZIERNIKA 1939** * pod Kockiem Samodzielna Grupa Operacyjna Polesie pod dowództwem generała bryg. Franciszka Kleeberga stoczyła ostatnią bitwę z Niemcami, po czym skapitulowała

TWORZENIE ARMII POLSKIEJ NA TERENIE ZSRR

*Armia Polska w ZSRR została utworzona na mocy umowy podpisanej przez ZSRR i rząd Polski 14 sierpnia 1941r. Jej dowódcą został gen. Władysław Anders *W skład polskiej armii weszli Polacy zwolnieni z więzień i łagrów. *Armia gen. Władysława nie wzięła udziału w walkach na froncie wschodnim. Na początku 1942r. jej dowództwo odmówiło wysłania nieprzygotowanych oddziałów do walki. Spowodowało to wzrost napięcia w relacjach ZSRR. W kolejnych miesiącach Wojsko Polskie zostało ewakuowane do Iraku.

* Po połączeniu armii gen. Andersa i innymi polskimi oddziałami stacjonującymi na Bliskim Wschodzie utworzono 2 Korpus Polski w 1943r. Uczestniczył on w walkach we Włoszech m.in. w bitwach pod Monte Cassino w 1944r i Bolonia w 1945r.

JEDNOSTKI POLSKIE U BOKU ARMII CZERWONEJ

* 1 Dywizja Piechoty im. Tadeusza Kościuszki została utworzona w ZSRR w 1943r., po ewakuacji armii gen. Andersa. Jej dowódcą został płk Zygmunt Berling. Jednostka ta brała udział w bitwie pod Lenino (12-13 październik 1943), gdzie poniosła bardzo duże straty. Po wycofaniu z frontu włączono ją w skład 1. Armii Wojska Polskiego.

*1. Armia Wojska Polskiego została sformowana na wschodnich terenach II Rzeczypospolitej w 1944r. Jej dowódcą mianowano gen. Zygmunta Berlinga. Wzięła udział w wyzwoleniu ziem polskich, walkach na Pomorzu m.in. przełamała Wał Pomorki zimą 1945r. Brała także udział w operacji berlińskiej.

*2. Armia Wojska Polskiego została sformowana w Polsce jesienią 1944r. Na jej czele stanął gen. Karol Świerczewski. W 1945r. 2. Armia Wojska Polskiego uczestniczyła w walkach na ziemiach niemieckich (operacja łuzyccka) oraz Czechach (operacja praska).

CHEĆ WYJAŚNIENÍ ODNOŚNIE BRAKU WYPUSZCZENIA POLSKICH OFICERÓW Z NIEWOLI

- Kontrowersje wzbudzała sprawa nagłego zaginięcia oficerów polskich więzionych po zakończeniu kampanii wrześniowej w obozach w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie. Wielokrotnie strona polska zwracała się z zapytaniem do Józefa Stalina i radzieckiego ministra spraw zagranicznych Wiaczesława Mołotowa z prośbą o wyjaśnienie sytuacji. Polacy otrzymywali mgliste zapewnienia, iż rzekoma amnestia z lipca 1941 objęła także tych żołnierzy i albo pozostali oni na terenie ZSRR, albo niedługo powrócą z emigracji. Sowietów nie dziwił także fakt nagłego urwania korespondencji z Polakami, którzy niegdyś regularnie pisywali do rodzin i przyjaciół pozostających na wolności. Wkrótce Stalin i Mołotow zmienili strategię tłumaczenia się i przedstawili Polakom hipotezę, wedle której oficerowie Wojska Polskiego... uciekli do Mandżurii. Polscy wojskowi zdawali sobie wówczas sprawę, iż istnieje spore prawdopodobieństwo, że Polacy zostali przez Sowietów zamordowani. Brak informacji coraz bardziej niepokoił Sikorskiego i dowódcę Armii Polskiej w ZSRR, gen. Władysława Andersa. Obydwaj naciskali na sowieckich adwersarzy, dociekając prawdy. Było bowiem oczywiste, iż strona sowiecka sprytnie ukrywa niewygodne informacje. Pytania stawiane przez Polaków pozostawały bez odpowiedzi. Międzynarodowe interwencje w tej sprawie nie przyniosły rezultatu.

Quadrantowy, Biał 1011 152, 1946-20A
Foto: K. Kozłowski, (Lutego) 1943, Muzeum, April

ODKRYCIE MASOWYCH MOGIŁ W LASKU KATYŃSKIM

- Za najbardziej ze względu na liczbę źródeł udokumentowaną datę odkryć masowych mogił można uznać **luty 1943 r.** Stało to się na podstawie informacji miejscowej ludności rosyjskiej, gdy **17 lub 18 lutego 1943 roku** Rosjanie mieszkający w pobliżu Katynia wskazali władzom niemieckim dokładne miejsce pochówku. Niemcy rozpoczęli prace ekshumacyjne i **11 kwietnia** Agencja Transocean nadała komunikat o odnalezieniu w Lesie Katyńskim zwłok 10 tys. Polskich oficerów.
- **13 kwietnia 1943** roku informacje te powtórzyło Radio Berlin. **17 kwietnia 1943** „Ilustrowany Kurier Polski” ujawnił odkrycie masowych grobów w Katyniu w artykule pt. „Oficerowie polscy ofiarami okrucieństw „, wraz z informacją o zidentyfikowanych osobach dwóch generałów – Bohaterewicza i Smorawińskiego oraz pułkownika Andrzeja Hałacińskiego.

REAKCJA ZSRR NA ODKRYCIE MOGIŁ OFICERÓW POLSKICH

- Reakcją władz ZSRR na ujawnienie zbrodni było zerwanie stosunków z Polską w nocy z **25 na 26 kwietnia 1943 r.** Rosjanie oskarżali rząd polski o współpracę z hitlerowskimi Niemcami. Sprawa odkrycia grobów pod Smoleńskiem posłużyła więc jako pretekst do zerwania kontaktów z rządem londyńskim, który domagał się m.in. uznania za obowiązującą granicy Polski sprzed wybuchu wojny, podczas gdy Rosjanie zamierzali zająć wschodnie ziemie Rzeczypospolitej. Alianci zachowali w tej sprawie milczenie w imię współpracy ze wschodnim sojusznikiem.

POWROTY OD LAT 90 DO ZBRODNI KATYŃSKIEJ

- Zbrodnia Katyńska oficjalnie bardzo długo kryła swą mroczną tajemnicę. Dopiero w **kwietniu 1990 r.** Michaił Gorbaczow oznajmił, że winę za nią ponosi Związek Radziecki. Prezydent ZSRR przekazał Wojciechowi Jaruzelskiemu, prezydentowi RP pierwsze archiwalne dokumenty radzieckie, przyznając, że zbrodni dokonało NKWD. W tym też dniu oficjalnie tragedię katyńską nazwano ciężką zbrodnią stalinizmu. W 1993 roku Borys Jelcyn, prezydent Rosji złożył kwiaty pod Krzyżem Katyńskim na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach i powiedział „wybaczcie”. Do tej pory, przez prawie pół wieku, kolejni przywódcy ZSRR nie robili nic, aby ujawnić prawdę, a ich stanowisko wobec faktu dokonania masowego mordu można wyrazić słowami Józefa Stalina z kwietnia 1943 r., wygłoszonymi po odkryciu masowych mogił przez Niemców: „Władze hitlerowskie, które popełniły monstrualną zbrodnię wobec oficerów polskich, odgrywają komedię sądową i do jej wyreżyserowania użyli pewnych polskich elementów profaszystowskich [...] Ta wroga kampania została zorganizowana po nawiązaniu kontaktu i wcześniejszym porozumieniu między Hitlerem, wrogiem Aliantów, i rządem Sikorskiego.”
- Pomimo oficjalnego uznania przez ZSRR, a następnie Federację Rosyjską, odpowiedzialności Stalina i NKWD za zbrodnię katyńską oraz ujawnienia wielu tajnych dokumentów, wina władz stalinowskich jest negowana przez rosyjskie ugrupowania nacjonalistyczne i komunistyczne, w tym Komunistyczną Partię Federacji Rosyjskiej (KPFR) i jej przywódcę Giennadija Ziuganowa. Ugrupowania te zrzucają winę na Niemców. Według skarg rodzin ofiar zbrodni składanych od 2006 roku w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu dochodzi również do negowania zbrodni katyńskiej jako historycznego faktu w wyrokach rosyjskich sądów. Odpowiedzialność władz stalinowskich za zbrodnię katyńską jest także negowana przez Komunistyczną Partię Polski, działającą obecnie w Polsce.
- Od 1990 roku w ZSRR i Rosji prowadzona jest akcja propagandowa, której celem jest relatywizacja zbrodni katyńskiej przez powiązanie jej z wysoką śmiertelnością wśród jeńców sowieckich w niewoli polskiej (1919–1921), rzekomo spowodowaną przez zbrodnie popełnione na jeńcach. Akcją tę, określaną przez historyków terminem „anty-Katyń”, zapoczątkował prezydent ZSRR Michaił Gorbaczow, który wydał tajne rozporządzenie z 3 listopada 1990 roku zawierające polecenie zebrania archiwaliów o tych wydarzeniach z historii stosunków dwustronnych, w których straty poniosła strona sowiecka. W późniejszym okresie akcja ta była kontynuowana przez władze rosyjskie.

- „Postępowanie w sprawie zbrodni, prowadzone przez Generalną Wojskową Prokuraturę Federacji Rosyjskiej w latach dziewięćdziesiątych jako „Sprawa karna/kryminalna nr 159”, zostało — pomimo zgromadzenia dużego materiału w okresie prezydentury Borysa Jelcyna — w okresie rządów Władimira Putina zakończone bez żadnych konkluzji. Najpierw odmówiono podania do wiadomości publicznej wyników śledztwa; później stwierdzono, że do sprawy nie stosuje się żadna znana w rosyjskim prawodawstwie kwalifikacji mordu zbiorowego. Wedle tego stanowiska, Katyń nie był ani zbrodnią przeciwko ludzkości, ani przestępstwem, które określa się jako represję stalinowską czy ludobójstwo. Można powiedzieć, że Moskwa każe traktować zbrodnię katyńską jako serię zabójstw pospolitych — albo coś, czego... nie było.
- Śledztwo wszczęte przez Instytut Pamięci Narodowej jest w toku.” – słowa dr Witolda Wasilewskiego – historyk, specjalista w dziedzinie historii najnowszej.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!

Wykonały: Emilia Agnieszka
Grzyb ,Daria Kulej , Anna Milka

BIBLIOGRAFIA

- https://pl.wikipedia.org/wiki/Zbrodnia_katy%C5%84ska
- Podręcznik " Poznać przeszłość . Wiek XX"
- Google grafika
- Vademecum HISTORIA - Nowa era